

Nr 28.

Ankom till riksdagens kansli den 20 maj 1938 kl. 11 f. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckt motion om skattefrihet för vissa sammanslutningar av studerande vid rikets universitet och högskolor.

(2:a avd.)

I en inom andra kammaren av herr *Holmbäck* väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, nr 7, har hemställts, »att riksdagen måtte besluta, att sådana sammanslutningar av studerande vid rikets universitet och högskolor, i vilka de studerande enligt gällande stadgar äro skyldiga att vara medlemmar, måtte i beskattningshänseende hänföras till allmänna undervisningsverk».

Beträffande motiveringen för detta förslag, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, får utskottet hänvisa till motionen.

Jämlikt 5 § 1 mom. kommunalskattelagen äro från skatteplikt till fastighetsskatt undantagna bland andra allmänna undervisningsverk tillhöriga, för dess verksamhet såsom sådana avsedda byggnader och allmänna platser ävensom byggnader, som tillhöra sådana sammanslutningar av studerande vid rikets universitet och högskolor, i vilka de studerande enligt gällande stadgar äro skyldiga att vara medlemmar, därest sistnämnda byggnader äro avsedda för sammanslutningarnas verksamhet såsom sådana. I den mån byggnad, som förut nämnts, helt eller delvis är undantagen från skatteplikt, gäller detsamma beträffande tomtområde, som hör till byggnaden. Enligt 54 § d) nämnda lag och 7 § f) förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt äro ägare av förenämnda fastigheter frikallade från skattskyldighet till stat och kommun för inkomst av fastigheter genom dessas begagnande för nyss angivna ändamål. Jämlikt 12 § 1 mom. b) nämnda förordning äro förenämnda skattskyldiga befriade från skyldighet att erlagga förmögenhetsskatt för fastigheter, varom nu är fråga.

I motionen har bland annat framhållits, att de studerande vid rikets universitet och högskolor jämlikt av Kungl. Maj:t utfärdade eller stadfästa statuter vore skyldiga att tillhöra vissa under en inspektors överinseende stående sammanslutningar av de studerande, nämligen studentnationerna vid universiteten i Uppsala och Lund samt studentkårerna vid dessa universitet och vid högskolorna. Enligt § 95 mom. 1 av universitetsstatuterna hava nationsföreningarna till ändamål att främja flit, sedlighet och god ordning bland de studerande samt att åt föreningens medlemmar bereda tillfälle till inbör-

des biträde och understöd. För dessa ändamål hade studenterna på olika sätt arbetat för hopsamlande av härför nödiga medel, som placerats i egna fastigheter eller i annan form gjorts räntebärande. Inkomsterna av de fastigheter och övriga medel, varöver dessa organisationer förfogade, avsåge helt de studerandes bästa och hade bland annat möjliggjort flera studentsociala företag av stort värde, särskilt för fattiga studerande. Enligt gällande bestämmelser vore studentorganisationerna befriade från fastighetsskatt för byggnader, avsedda för deras verksamhet såsom sådana, samt från skatt till stat och kommun för inkomst av dylika byggnader ävensom från skatt för förmögenhet. Ifrågavarande organisationer vore däremot icke befriade från skattskyldighet för andra tillgångar och inkomster än förenämnda. Sålunda hade exempelvis Uppsala studentkår ansetts vara skyldig att erlægga skatt för medel, som vore avsedda till uppförande av ett kårhus. Enligt motionärens mening borde ifrågavarande sammanslutningar hänföras till allmänna undervisningsverk, vartill räknades alla inrättningar tillhörande det statliga och kommunala undervisningsväsendet liksom även en del privata skolor. I regel vore allmänna undervisningsverk befriade från fastighetsskatt och från kommunalskatt för all inkomst samt från statlig inkomst- och förmögenhetsskatt.

I skrivelse till utskottet ha studentkåren och studentnationerna i Uppsala samt Sveriges förenade studentkårer yttrat sig i anledning av motionen.

Studentkåren och studentnationerna i Uppsala ha bland annat anfört.

Nästan allt vad studentkåren och nationerna ägde hade tillkommit genom donationer, insamlingar och överskott av konserter. För sin löpande verksamhet upptog dessa organisationer årsavgifter, vilka vore av avgörande betydelse för deras ekonomi, men å andra sidan ytterst sällan lämnade överskott, vilka för övrigt helt naturligt aldrig kunde nå upp till beskattningsbara belopp. Under de senaste åren hade de olikartade medel, som studentorganisationerna under tidernas lopp fått mottaga, börjat tagas till beskattning. Dessa medel och inkomsterna därav hade stor betydelse för studenterna, medan skatteintäkterna därav för det allmänna måste vara av ringa betydelse. Med stöd av vad studenterna mottagit hade de kunnat igångsätta icke så få studentsociala företag såsom uppförande av nationshus, ordnande av hälso- och sjukvård, stipendier, studielåneverksamhet, bostäder för studenter och upplysningsverksamhet av olika slag. Såsom motionären framhållit, hade den uppfostran till självstyrelse, som deltagande i nationernas och studentkårens verksamhet innebure, varit av mycket stor betydelse i universitetets verksamhet för ungdomens fostran.

Även om studentkåren och nationerna skulle varit att betrakta blott såsom ideella föreningar, syntes det sålunda, som om starka skäl funnes för, att vad de ägde, borde vara fritt från all skatt. Egendomen och all avkastning av densamma åsyftade helt de vid universitetet studerande och deras verksamhet. Härtill komme, att dessa organisationer icke vore några frivilliga ideella föreningar, utan studenterna vore skyldiga att tillhöra desamma enligt de statuter, Kungl. Maj:t meddelat eller stadfäst.

Efter att hava erinrat om de föreskrifter i universitetsstatuterna, som för Uppsalas del gällde angående de studerandes skyldighet att tillhöra någon nationsförening ävensom angående dessa föreningars ändamål med mera, ha

organisationerna framhållit, att nationerna och studentkåren syntes väl ha bestått provet såsom integrerande delar i den svenska universitetsorganisationen. Så länge dessa föreskrifter bibehölles, syntes det vara riktigt, att organisationerna i beskattningshänseende hänfördes till allmänna undervisningsverk.

Till ledning för bedömandet, vilken betydelse skattefrihet i förevarande fall skulle erhålla, ha organisationerna vid sitt yttrande fogat en promemoria, vari upptagits studentnationerna och studentkårerna här i riket tillhöriga fonder. En granskning av promemorian funne organisationerna giva vid handen, att desamma hade en så skiftande verksamhet, att det mången gång torde vara svårt att avgöra, vad som enligt gällande lag borde beskattas. Med hänsyn till den alldeles unika karaktär dessa organisationer intoge, syntes medgivande av full skattefrihet för dem icke kunna få någon som helst prejudicerande betydelse.

Sveriges förenade studentkårer ha i sitt yttrande anlagt i huvudsak enahanda synpunkter på frågan som förenämnda organisationer i Uppsala.

Utskottet har vidare under hand från skattedirektören i Stockholm ävensom från landskamrerarna i Uppsala, Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län erhållit vissa uppgifter i anledning av motionen. I samband härmed ha landskamrerarna uttalat, att de funne skäl föreligga för ändrad lagstiftning i motionens syfte.

Beträffande beskattningsmyndigheternas praxis på förevarande område inom Stockholms stad och förenämnda län har meddelats följande.

Prövningsnämnden för Stockholms stad har år 1937 taxerat Stockholms högskolas och Tekniska högskolans studentkårer ävensom Medicinska och Veterinärmedicinska föreningarna för bland annat inkomst av kapital och förmögenhet. Över Medicinska föreningens taxering ha besvär anförts hos kammarrätten men besvären äro ännu ej avgjorda.

Prövningsnämnden i Uppsala län har år 1936 på yrkande av landskamreren taxerat studentkåren i Uppsala för inkomst av kapital och för förmögenhet. Denna taxering avser en kåren tillhörig byggnadsfond. Samma års prövningsnämnd hade avslagit av landskamreren i länet framställt yrkande om taxering till kommunal inkomstskatt samt till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt för studentnationerna i Uppsala tillhöriga fonder med undantag för stipendie- och understödsfonder. Över dessa beslut ha besvär anförts hos kammarrätten. Besvären äro ännu ej avgjorda.

I Malmöhus län ha studentkåren och studentnationerna i Lund icke beskattats för sina fonder och i Göteborgs och Bohus län ha fonder tillhörande de studerande vid Göteborgs högskola eller annan dylik institution ej heller beskattats.

Av den utskottet tillhandakomna utredningen angående studentorganisationernas fonder framgår, att organisationerna äga — förutom ett antal fonder, vars avkastning utdelas som stipendier eller understöd till studerande vid ri-

kets universitet eller högskolor, och vilka fonder äro frikallade från kommunal inkomstskatt för all annan inkomst än av fastighet samt från statlig inkomst- och förmögenhetsskatt — jämväl ett flertal fonder, vilka äro avsedda för befrämjande och underlättande av den studerande ungdomens studier eller för andra ändamål, som äga samband med organisationernas verksamhet. Dessa fonder ha bildats genom donationer och gåvor eller genom avsättning av överskott å organisationernas årliga inkomster eller dylikt. Med undantag för en del fonder, vilka äro avsedda för uppförande av kårbyggnader med mera, uppgå fonderna i allmänhet icke till några mera betydande belopp.

På sätt framgår av den förut lämnade redogörelsen är praxis i fråga om beskattningen av studentorganisationerna tillhöriga fonder icke enhetlig. Såsom tidigare framhållits, ha hos kammarrätten anförts besvär i fråga om beskattningen av vissa av de fonder, varom nu är fråga. Med hänsyn härtill och då lagakraftvunna utslag i ämnet ännu ej föreligga, anser sig utskottet icke böra taga ställning till det i motionen framlagda förslaget. Såsom ytterligare skäl härför får utskottet framhålla, att i motionen allenast berörts frågan om beskattningen av vissa slag av fonder. Detta beskattningsspörsmål har emellertid en vida större räckvidd än som framgår av motionen. Sålunda kunna problem, jämförliga med de i motionen berörda, uppkomma, exempelvis i fråga om donationer, vilka givits till en kommun till allmänt gagn för dess invånare. Utskottet finner det vara angeläget, att frågan om beskattningen i allmänhet av nu ifrågakommande slag av fonder göres till föremål för närmare utredning i ett sammanhang. Då det för utskottet är känt, att de sakkunniga, vilka äro sysselsatta med utredningar beträffande reformering av såväl den statliga som den kommunala beskattningen, jämväl komma att taga ifrågakommande spörsmål under närmare övervägande, finner utskottet skäl ej föreligga för riksdagen att hos Kungl. Maj:t begära utredning i ämnet.

Under åberopande av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att motionen II: 7 av herr Holmbäck, om skattefrihet för vissa sammanslutningar av studerande vid rikets universitet och högskolor, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 20 maj 1938.

På bevillningsutskottets vägnar:

IVAR ANDERSON.

Närvarande: Se under betänkandet nr 27.
